

Produkční a enviromentální funkce zemědělství

Výroba potravin ve své počáteční fázi je úzce spjatá s *venkovským prostorem* a tím s venkovskou krajinou. Jsou to totiž právě zemědělci, kteří do značné míry vytvářejí kulturní prostředí, které se tolik zalíbilo našim výtvarníkům a básníkům, zejména v 19. století, ale i dříve či později. Zemědělství je spojeno nejen s využíváním krajiny, ale i s jejím osídlením. Ve druhé polovině 20. století byla v euroamerické oblasti ale i jinde pozorována značná tendence **migrace** obyvatelstva z venkova do měst. Bylo to spojeno s intenzifikací zemědělské výroby a tím i snížením počtu pracovníků potřebných pro výrobu potravinářských surovin i potravin. Migrace do měst je spojena také s tím, že práce v zemědělství a zejména její výtěžek do značné míry souvisí s **vlivy klimatu a počasí** a je to jeden z důvodů, že nepatří mezi podnikatelsky nejúspěšnější a je naopak velmi riziková. Vyžaduje vztah k půdě, soužití s přírodou a důslednost. Na druhé straně intenzivní způsoby pěstění kulturních plodin a chovu hospodářských zvířat mohou naopak krajinu do značné míry poškozovat, pokud není dodržována dobrá zemědělská výrobní praxe.

Evropská unie a podpora zemědělství

Vyspělé státy, zejména **státy EU**, se snaží tuto situaci řešit. S cílem zachovat osídlený ráz venkovské krajiny a nesnižovat nadvýrobou příjmy zemědělců určují pro hlavní plodiny výrobní kvóty a současně poskytují zemědělcům platby na omezení výroby v rámci těchto limitů. Krom toho existují další **programy rozvoje venkovské krajiny**, jako je agroturistika, pěstování plodin pro technické a energetické účely, které jsou finančně podporovány. Je podporována i prostá údržba krajiny, což je činnost značně zatěžující státní rozpočet, od prostého sečení neobhospodařovaných luk až po budování biokoridorů pro zachování genetické rozmanitosti rostlinných i živočišných druhů. Celá tato snaha je vedena hlavním cílem, a to **dosažení trvale udržitelného rozvoje**.

Agroturistická farma v Kierwinachu v Polsku

Podpora zemědělství

Hlavní problém spočívá v tom, zda má být podporováno zemědělství a jeho produkční funkce (produkce soukromých statků, tedy zemědělské a technické suroviny uplatnitelné na trhu), anebo venkované, tj. osoby žijící na venkově za objektivně horších a komplikovanějších životních podmínek. Podpora produkční intenzity zemědělské výroby totiž zvyšuje nabídku na straně producentů a tím snižuje jejich ceny, což vede ke ztrátě jejich konkurenceschopnosti. Podpora nepotravinářské produkce (výroba obnovitelných průmyslových surovin), aktivit ve venkovském prostoru bez ohledu na zemědělskou činnost podporuje snahu o udržení kulturní krajiny a tím i vhodného enviromentálního prostředí. Může se jednat o agroturistiku ve všech možných formách, o extenzivní zemědělskou výrobu typů chovu skotu bez tržní produkce mléka, o pěstování energetických plodin pro energetické účely, systémy ekologického zemědělství apod. Každá činnost, která udrží usídlení v oblasti, přináší zaměstnání místním obyvatelům a je ekonomicky přijatelná, přispívá k řešení zachování důležitého venkovského prostoru jako životem pulsujícího prostředí. Existují politické spory o tom, má-li se podporovat zemědělská činnost jako taková, anebo podporovat podmínky života na venkově, jehož jednou produkční částí je zemědělská činnost. Nebo jinými slovy, zda zemědělská činnost je dostatečně specializovaná na produkci, anebo zda může, bez ohrožení svých ekonomických přínosů v důsledku střetu zájmů ekonomiky a ochrany životního prostředí, se zabývat i technickou údržbou krajiny.

Směrnice IPPC

Evropská Unie vydala směrnici IPPC, což představuje snahu o zavedení enviromentálních měřítek na veškeré výrobní činnosti, tedy i činnosti zemědělské, u podniků od určité velikosti. IPPC znamená prevenci před znečištěním a ochranu životního prostředí zavedením nejlepších dostupných výrobních technik, které jsou i šetrné k životnímu prostředí. Dostupnost znamená, že jsou příslušná zařízení a jejich technologie již provozována v příslušném měřítku (tedy nikoliv experimentální provozu) a za ekonomicky přijatelných podmínek. Tato směrnice, která je v ČR rozpracována v zákonu o integrované ochraně životního prostředí, vychází ze systému stanovení limitů znečišťování, postupném zlepšování činnosti výrobců (tedy všech, i průmyslových a potravinářských) a o vyjednávání. Zavádění moderních šetrných technologií se předpokládá postupně v závislosti na investiční politice jednotlivých subjektů. Do určité míry pak řeší ono dilema produkční a enviromentální funkce zemědělství.

Odkazy

Související články

- Potravinová bezpečnost
- Potravinové tabulky a databáze

Externí odkazy

- Směrnice IPPC - stránky ministerstva životního prostředí (<https://www.mzp.cz/ippc%7C>)
- Směrnice IPPC - eAGRI (<http://eagri.cz/public/web/mze/zivotni-prostredi/znecisteni-zivotniho-prostredi/integrovana-prevence-a-omezovani/%7C>)

Zdroj

- PERLÍN, Ctibor. *Produkční a enviromentální funkce zemědělství*[online]. [cit. 2012-03-11]. <<https://el.lf1.cuni.cz/p90439012/>>.